مىللىي بۆلگۈنچىلىك ماركسىزملىق مىللەت قارىشىغا زىت

يالڭ فارىن

ئاقتۇنىڭ بارىن يېزىسىدا يۈز بەرگەن ئەكسىلئىنقىلابىي توپىلاڭ كىشىلەرگە قانلىق پاكىتلار ئارقىلىق يەنە بىر قېتىم ئۇقتۇردىكى، مىللىي بۆلگۈنچىلىك ھەقىقەتەن شىنجاڭ ۋەزىيىتىنىڭ مۇقىملىقى ئۈچۈن ئاساسىي خەۋپ، دۆلەت ئىچى ۋە سىرتىدىكى مىللىي بۆلگۈنچى كۈچلەر — تارىخ ئېقىمىغا قارشى بىر گۇرۇھ ئەكسىيەتچىل سىياسىي كۈچ، بىز ھەر مىللەت خەلقىنىڭ ئورتاق دۈشمىنى، ئۇلارنىڭ سىياسىي تەشەببۇسى، يىغىپ ئېيتقاندا، مىللەتلەرنى پارچىلاپ، ۋەتەننىڭ بىرلىكىنى بۇزۇپ، خەلقنىڭ جۇڭگو كوممۇنىستىك پارتىيىسى رەھبەرلىكىدىكى سوتسىيالىستىك دېموكراتىك ھاكىمىيىتىنى ئاغدۇرۇش. ئىدېئولوگىيە نۇقتىسىدىن ئېيتقاندا، مىللىي بۆلگۈنچىلىك بىر خىل ئەكسىيەتچىل ئىجتىمائىي پىكىر ئېقىمى، ئۇ ماركسىزملىق مىللەت قارىشىغا زىت. تۈرلۈك مىللىي بۆلگۈنچىلىك ھەرىكەتلىرى دەل مۇشۇنداق ئەكسىيەتچىل پىكىر ئېقىمىنىڭ تەسىرى بىلەن پەيدا بولغان. شۇڭا، مىللىي بۆلگۈنچى كۈچلەرگە سىياسىي جەھەتتە زەربە بېرىش بىلەن بىللە، مىللىي بۆلگۈنچىلىك پىكىر ئېقىمىنى تەنقىد قىلىشقىمۇ ئەھمىيەت بېرىشىمىز ھەم بۇنداق تەنقىدنى ئۇزاققىچە داۋاملاشتۇرۇشىمىز لازىم، بۇ ئاپتونوم رايونىمىزدا ئىدىيىۋى سەپتىكى جىددىي ۋەزىپە.

(1) شىنجاڭ بىلەن ۋەتەننىڭ مۇناسىۋىتىدە، شەرقىي تۈركىستان بايرىقىنى كۆتۈرۈپ چىقىپ، شىنجاڭنى «مۇستەقىل» قىلىش توغرىسىدا جار سېلىپ، شىنجاڭنى ۋەتەن ئائىلىسىدىن بۆلۈپ چىقىشقا ئۇرۇنۇش مىللىي بۆلگۈنچىلىكنىڭ ئاساسىي بەلگىسى.

شىنجاڭ ئازاد بولغاندىن بۇيان، بۆلۈنۈش بىلەن بۆلۈنۈشكە قارشى تۇرۇش ئوتتۇرىسىدىكى كۈرەش ئىزچىل مەۋجۇت بولۇپ كەلدى، بۇنداق كۈرەش بەزىدە ناھايىتى كەسكىن بولدى. ھەر قېتىمقى كۈرەشنىڭ شەكلى ئوخشىمىسىمۇ، لېكىن كۆتۈرۈپ چىققان «شەرقىي تۈركىستان» بايرىقى ئوخشاش

بولدى. كۆرەش باشتىن ئاياغ ۋەتەننىڭ بىرلىكىنى پارچىلاش بىلەن ۋەتەننىڭ بىرلىكىنى قوغداشتىن ئىبارەت تۈپ مەسىلىگە مەركەزلەشتى. يېقىنقى بىر نەچچە يىلدىن بۇيان، دۆلەت سىرتىدىكى دۈشمەن كۈچلەرنىڭ دۆلىتىمىزگە قاراتقان ئاغدۇرمىچىلىق، سىڭىپ كىرىش ھەرىكىتىنىڭ جىددىيلىشىشىگە ئەگىشىپ، دۆلەت ئىچىدىكى بۇرژۇئاچە ئەركىنلەشتۈرۈش پىكىر ئېقىمى ئەدەپ كەتتى. ئىچكى - تاشقى بۆلگۈنچى كۈچلەر ئۆز ئارا تىل بىرىكتۈرۈپ، ئۆز ئارا ماسلىشىپ، شىنجاڭنى «مۇستەقىل» قىلىش توغرىسىدا جېنىنىڭ بېرىچە جار سالدى، قانداقتۇ «شەرقىي تۈركىستان ئىسلام جۇمھۇرىيىتى» قۇرۇشنى پىلانلىدى، ئۇلارنىڭ ياۋۇز نىيىتى ئوپئوچۇق تۇرۇپتۇ.

«شەرقىي تۈركىستان» بايرىقىنى كۆتۈرۈپ چىقىش، «شىنجاڭنى مۇستەقىل قىلىمىز» دەپ جار سېلىش ئالدى بىلەن تارىخقا زىت. تارىخنى بۇرمىلاش يولى بىلەن بۆلگۈنچىلىك قىلىش بۆلگۈنچى كۈچلەرنىڭ ئىزچىل ۋاسىتىسى. بۇ شىنجاڭنىڭ بىر نەچچە مىڭ يىللىق مەدەنىيەت تارىخىنى «شەرقىي تۈركىستان» تارىخى دەپ جۆيلۈش بىلەن مەركەزلىك ئىپادىلىنىدۇ. ئەمەلىيەتتە، «شەرقىي تۈركىستان» دېگەن XX ئەسىرنىڭ باشلىرىدا دۇنيادىكى زوراۋانلارنىڭ ئوتتۇرا ئاسىيا رايونىدا مۇستەملىكىچىلىك تاجاۋۇزىنى يولغا قويۇشى ئارقىسىدا پەيدا بولغان نام. ئۆز ۋاقتىدا، غەرب مۇستەملىكىچىلىرى شىنجاڭنىڭ ئاللىبۇرۇن دۆلىتىمىز زېمىنىنىڭ بىر قىسمى بولغانلىقىغا كۆز يۇمۇپ، تىل ۋە جۇغراپىيىلىك پاسىللارنىلا ئاساس قىلىپ، شىنجاڭنىڭ زەرەپشان دەرياسىنىڭ شەرقىدىكى قىسمىنى «شەرقىي تۈركىستان» دەپ ئاتاپ، چىڭ سۇلالىسى ھۆكۈمىتىنىڭ غەربىي رايوننى شىنجاڭغا ئۆزگەرتىپ، مەركىزىي ھۆكۈمىتىمىزنىڭ تىيانشاننىڭ جەنۇبىي ۋە شىمالىدىكى كەڭ رايونلارغا بولغان بىۋاستە باشقۇرۇشىنى گەۋدىلەندۈرىدىغان ئۆلكە دېگەن ئاتاقنى يولغا قويۇشقا قارشى قويغان. چەتتىن كەلگەن «شەرقىي تۈركىستان» دېگەن بۇ يەر نامى باشتىنلا ئوچۇق تاجاۋۇزچىلىق غەرىزىنى ئۆز ئىچىگە ئالغاچقا، ئېلىمىزنىڭ تارىختىن بۇيانقى ھۆكۈمەتلىرى ۋە شىنجاڭدىكى ھەر مىللەت خەلقى تەرىپىدىن ھەقلىق يوسۇندا قەتئىي رەت قىلىنىپ كەلدى. شۇنىڭدەك بۇ ئۇقۇم مۇشۇ ئەسىرنىڭ 20 - 30- يىللىرى پانئىسلامىزم ۋە پانتۈركىزمدىن ئىبارەت ئەكسىيەتچىل ئىجتىمائىي پىكىر ئېقىمىنىڭ شىنجاڭغا تارقىلىپ كىرىشى بىلەن بىللە شىنجاڭغا كىرگەن ۋە دۆلىتىمىزنىڭ ئىچى ۋە سىرتىدىكى دۈشمەن كۈچلەرنىڭ ئاغدۇرمىچىلىق، بۆلگۈنچىلىك ھەرىكىتى بىلەن بىرلىشىپ، بىر خىل ئىدىيىۋى سىستېمىغا ئايلانغان. «شەرقىي تۈركىستان»

شىنجاڭغا كىرىش بىلەنلا بۆلگۈنچى كۈچلەرنىڭ بايرىقىغا ئايلانغان. 1932 - يىلىنىڭ بېشىدا قەشقەردە ساۋۇت داموللا قۇرغان ۋە ئۇزۇن ئۆتمەيلا گۇم بولغان «شەرقىي تۈركىستان ئىسلام جۇمھۇرىيىتى» بۇنىڭ دەلىلىدۇر. بۇنداق «شەرقىي تۈركىستان» ئىدىيىسى — پانئىسلامىزم بىلەن پانتۈركىزمنىڭ شىنجاڭدىكى ئۆزگەرگەن تۈرى ۋە جەۋھىرى. بۇ تۈركىي تىلدا سۆزلىشىدىغان مىللەتلەر ۋە ئىسلام دىنىغا ئېتىقاد قىلىدىغان مىللەتلەر بىلەن باشقا مىللەتلەر ئوتتۇرىسىدا قارىمۇ قارشىلىق پەيدا قىلىدىغان، «شەرقىي تۈركىستان جۇمھۇرىيىتى» قۇرۇشنى تەشەببۇس قىلىدىغان، مىللەتلەر ئىتتىپاقلىقىنى بۇزىدىغان، ۋەتەن بىرلىكىنى پارچىلايدىغان مىللىي بۆلگۈنچىلىك پىكىر ئېقىمىنىڭ مەركەزلىك ئىپادىسى. شىنجاڭنىڭ تارىخىنى بۇرمىلاپ «شەرقىي تۈركىستان تارىخى» قىلىپ قويۇش مۇشۇ خىل «شەرقىي تۈركىستان» ئىدىيىۋى سىستېمىسىنىڭ ئەكسىيەتچىل تارىخ قارىشىنىڭ مەھسۇلى. ئۇنى پەيدا قىلغانلار باشقا كىشى ئەمەس، 1932 - يىلى خوتەن توپىلىڭىدا ئۆزىنى «ئىسلام ئەمىرى I» دەپ جاكارلىغان مەتىمىن بۇغرا دېگەن ئەشەددىي بۆلگۈنچىدۇر. ئۇنداق بىر ئوچۇم بۆلگۈنچى ئۇنسۇرلارنىڭ ئاغزىغا كەلگەننى جۆيلىۋەرمەسلىكى، شىنجاڭ تارىخىنى بۇرمىلىماسلىقى ھەرگىز مۇمكىن ئەمەس. ئۇلار توقۇغان «شەرقىي تۈركىستان» تارىخىنىڭ ئەجەللىك يېرى شىنجاڭ تارىخىنىڭ خەنزۇ خەلقىنى ئۆز ئىچىگە ئالغان ھەر مىللەت خەلقى ئۇزۇن مۇددەت شىنجاڭنى ئاچقان ۋە قوغدىغان تارىخ ئىكەنلىكىنى ئىنكار قىلىشتىن ئىبارەت. تارىخ تەرەققىياتىنىڭ خەنزۇ خەلقىنىڭ ھەر مىللەت خەلقى بىلەن بولغان قويۇق ئىقتىساد، مەدەنىيەت ئالماشتۇرۇش، ئۇزۇن مۇددەت ئىناق، دوستانە ئۆتۈش، ھەمكارلىشىشتىن ئىبارەت ئاساسىي ئېقىمىنى ئىنكار قىلىش، ئېلىمىزنىڭ غەربىي خەن سۇلالىسىدىن بۇيانقى ھاكىمىيەتلىرىنىڭ شىنجاڭدىن ئىبارەت بۇ رايون (قەدىمكى ئىسمى غەربىي رايون) دائۈزۈلدۈرمەي دۆلەت مەمۇرىي ھاكىمىيىتىنى يۈرگۈزۈپ كەلگەنلىكىدىن ئىبارەت ئاساسىي پاكىتىنى ئىنكار قىلىش، تېگى - تەكتىدىن ئېيتقاندا، قەدىمكى غەربىي رايون مەركىزىي خاندانلىقنىڭ تەۋەلىكىدىن ئايرىلغان ھالدا «مۇستەقىل دۆلەت» بولۇپ كەلگەنىدى دېگەن قىپقىزىل يالغان گەپنى پەيدا قىلىش، شىنجاڭنىڭ قەدىمدىن تارتىپ ئۇلۇغ ۋەتىنىمىزنىڭ ئايرىلماس بىر قىسمى ئىكەنلىكىنى ئىنكار قىلىپ، تارىخنىڭ ئەينەن ئەھۋالىدىن خەۋىرى يوق كىشىلەرنى ئالداپ، ئۆزلىرىنىڭ ۋەتىنىمىزنى پارچىلاش سۇيىقەستىنى بازارغا سېلىش دېمەكتۇر. ئەمەلىيەتتە، بۇ بۆلگۈنچىلەرنىڭ «شىنجاڭنى مۇستەقىل قىلىش» داۋراڭلىرى پۈتۈنلەي ئالدامچىلىق. ئۇلارنىڭ شىنجاڭنىڭ مىللىي

ھوقۇقىنى قوغداش دېگىنى يالغان، ۋەتەننىڭ مەنپەئەتىنى سېتىشى راست. شىنجاڭنىڭ ھازىرقى زامان تارىخى ئىسپاتلىدىكى، پانئىسلامىزم بىلەن پانتۈركىزمنىڭ شىنجاڭدىكى ئىزىنى باسقان «شەرقىي تۈركىستان» ئىدىيىسى چەت ئەل كۈچلىرىنىڭ قورالىدىنلا ئىبارەت، «شەرقىي تۈركىستان» ئىدىيىسىنى جېنىنىڭ بېرىچە تەرغىب قىلىپ، بۆلگۈنچىلىك بىلەن شۇغۇللانغان دۆلەت ئىچىدىكى بۆلگۈنچى كۈچلەر چەت ئەلدىكى خوجايىنلىرى يۆلەپ تۇرمىسا، ئۇلار بىر كۈنمۇ جان باقالمايدۇ، ئۇلارنىڭ «مۇستەقىل» بولۇش دېگىنى، ئەمەلىيەتتە، شىنجاڭنى يېرىم مۇستەملىكە ئورنىغا چۈشۈرۈپ، مەلۇم بىر چەت ئەلنىڭ تەسىر دائىرىسىگە ۋە بېقىندىسىغا ئايلاندۇرۇشتىن ئىبارەت. ئۇنداق بولغاندا، شىنجاڭدىكى ھەر مىللەت خەلقى خوجايىنلىق ھوقۇقىدىن پۈتۈنلەي مەھرۇم بولىدۇ، ھەتتا ئاچ-يالىڭاچ قالىدۇ. شىنجاڭنىڭ ئۇزاق تارىخى تەرەققىياتى شۇنى چۈشەندۈرىدۇكى، ھەر قايسى مىللەتلەر بىرلىشىشى كېرەككى، ئايرىلسا بولمايدۇ؛ دۆلەتنىڭ بىرلىكىدە چىڭ تۇرۇشى كېرەككى، ھېچقانداق بۆلگۈنچىلىك ھەرىكىتىدە بولسا بولمايدۇ؛ بىرلىشىش ھەممىلەنگە پايدىلىق، ئايرىلىش ھەممىلەنگە زىيانلىق. شىنجاڭدىكى مىللەتلەرنىڭ بۈيۈك ۋەتەن ئائىلىسىدىكى بۇنداق قان بىلەن گۆشتەك مۇناسىۋىتى شىنجاڭدىكى مىللەتلەرنىڭ تارىخىي تەرەققىياتىدىكى مۇھىم بىر قانۇنىيەت، شۇنداقلا ھەر مىللەت خەلقىنىڭ تۈپ مەنپەئەتى ۋە كۈچلۈك ئارزۇسى. ئىنتايىن ئاز ساندىكى بۆلگۈنچىلەرنىڭ «شەرقىي تۈركىستان» بايرىقىنى كۆتۈرۈپ چىقىشى، «شىنجاڭ مۇستەقىل» دېگەننى جېنىنىڭ بېرىچە تەرغىب قىلىشى تارىخ تەرەققىياتىنىڭ مۇشۇ ئوبيېكتىپ قانۇنىيىتىگە تۈپتىن خىلاپ، شۇڭا ئۇ كىشىنىڭ كۆڭلىگە ياقمايدۇ، چوقۇم مەغلۇپ بولىدۇ.

«شىنجاڭ مۇستەقىل» دېگەن بۇنداق سەپسەتە ماركسىزملىق مىللەت قارىشىغا تۈپتىن زىت. ماركسىزم، مىللىي مەسىلە ئىجتىمائىي تەرەققىيات مەسىلىسىنىڭ بىر قىسمى، ئۇ ھامان مۇئەييەن ئىجتىمائىي تارىخىي شارائىت بىلەن باغلانغان بولىدۇ، دەپ قارايدۇ. شۇڭا مىللىي مەسىلىنىڭ خاراكتېرى ۋە مەزمۇنىمۇ ئىجتىمائىي - تارىخىي شارائىتنىڭ ئۆزگىرىشىگە ئەگىشىپ مۇناسىپ ئۆزگىرىدۇ. ئەلۋەتتە. يېرىم فېئودال، يېرىم مۇستەملىكە كونا جۇڭگودا مىللىي زۇلۇم مەسىلىسى ھەقىقەتەن مەۋجۇت ئىدى. بىر تەرەپتىن، ھەر قايسى مىللەتلەرنى ئۆز ئىچىگە ئالغان جۇڭخۇا مىللىتى چەت ئەل جاھانگىرلىرىنىڭ تاجاۋۇزىغا ۋە زۇلمىغا ئۇچرىغان بولسا، يەنە بىر تەرەپتىن، دۆلىتىمىزنىڭ ئۆز ئىچىدە مىللىي زۇلۇم مەۋجۇت ئىدى. لېكىن ئېزىلگۈچى مىللەتلەرنى ئەزگەن ۋە قۇل قىلغانلار پۈتكۈل خەنزۇ

مىللىتى ئەمەس، خەنزۇلار ئىچىدىكى ھۆكۈمران سىنىپلار ئىدى، ئۇلار ئۆز مىللىتى ئىچىدىكى خەلق ئاممىسىنى ئېزىش بىلەن بىللە، باشقا ئاز سانلىق مىللەتلەرنىمۇ ئەزگەن ئىدى. بۇنداق ئىجتىمائىي ھالەت ئۆز ۋاقتىدىكى مىللىي مەسىلىنىڭ چوقۇم ئېلىمىز يېڭى دېموكراتىك ئىنقىلابىنىڭ بىر قىسمى بولىدىغانلىقىنى، كۆرەشنىڭ تىغ ئۇچىنى پۈتۈن خەنزۇ مىللىتىگە ئەمەس، پەقەت جاھانگىرلارغا، فېئوداللىزمغا ۋە گومىنداڭنىڭ ئەكسىيەتچىل ھۆكۈمرانلىقىغا قارىتىش ھەم ھەر قايسى مىللەتلەرنىڭ بىرلىشىپ ئېلىپ بارغان كۆرىشى ئارقىلىق پۈتۈن جۇڭخۇا مىللىتىنىڭ ئازادلىقىنى قولغا كەلتۈرۈش لازىملىقىنى، ئۇنداق قىلمىغاندا، ھېچقانداق بىر مىللەتنىڭ ئازادلىق ۋە ئەركىنلىككە ئېرىشىشى مۇمكىن ئەمەسلىكىنى بەلگىلىگەن.

«كوممۇنىستىك پارتىيە خىتاپنامىسى» دە: «كىشىنىڭ كىشىنى ئېكسپلاتاتسىيە قىلىشى يوقىتىلغان ھامان، مىللەتنىڭ مىللەتنى ئېكسپلاتاتسىيە قىلىشىمۇ شۇنىڭ بىللە بىلەن يوقىلىدۇ» ① دەپ كۆرسىتىلگەن. ئۇ بىزگە مىللەتلەر ئارا ئېكسپلاتاتسىيە، دۈشمەنلىك مۇناسىۋەتلىرىنىڭ مەۋجۇت بولۇش ـ بولماسلىقىنىڭ سىنىپىي زۇلۇم ۋە سىنىپىي ئېكسپلاتاتسىيە تۈزۈمىنىڭ مەۋجۇت بولۇش ـ بولماسلىقىغا باغلىق ئىكەنلىكىنى ئېنىق چۈشەندۈرۈپ بېرىدۇ. بۇ بىزنىڭ سوتسىيالىزم دەۋرىدە مىللىي مۇناسىۋەتنى كۆزىتىشتىكى ئاساسىي مەۋقەيىمىز بولۇشى كېرەك. جۇڭخۇا خەلق جۇمھۇرىيىتىنىڭ قۇرۇلۇشى ۋە سوتسىيالىستىك تۈزۈمىنىڭ ئورنىتىلىشى بىلەن، ئېكسپلاتاتسىيە قىلغۇچى سىنىپلار يوقالدى، شۇنىڭ بىلەن بىللە دۆلىتىمىزدىكى مىللىي مەسىلىنىڭ خاراكتېرى ۋە مەزمۇنىمۇ تۈپتىن ئۆزگەردى. مەيلى چوڭ بولسۇن ياكى كىچىك بولسۇن، ھەممە مىللەت دۆلىتىمىزنىڭ خوجايىنىغا ئايلاندى؛ مىللەتلەر ئوتتۇرىسىدىكى مۇناسىۋەت ئاساسەن ھەر مىللەت ئەمگەكچى خەلقى ئوتتۇرىسىدىكى مۇناسىۋەتكە، باراۋەرلىك، ئىتتىپاقلىق، ھەمكارلىق ئاساسىدىكى يېڭىچە سوتسىيالىستىك مىللىي مۇناسىۋەتكە ئايلاندى؛ مىللىي مەسىلە كۆپرەك ئىقتىساد، مەدەنىيەتنى زور كۈچ بىلەن راۋاجلاندۇرۇپ، مىللەتلەرنى ئورتاق گۈللەندۈرۈش ۋە ئالغا باستۇرۇش مەسىلىسى بولۇپ قالدى. «مىللىي ئازادلىق، مۇستەقىللىقنى قولغا كەلتۈرۈش» مەسىلىسى پەقەت مەۋجۇد ئەمەس. بۇنداق سەپسەتىنى تارقىتىشتىن مەقسەت كاپىتالىزم دەۋرىدىكى مىللىي مەسىلە بىلەن سوتسىيالىزم دەۋرىدىكى مىللىي مەسىلىنى ئارىلاشتۇرۇپ، كىشىنى قاي-

① «ماركس ـ ئېنگېلس تاللانما ئەسەرلىرى»، 1 ـ توم، 464 ـ بەت.

مۇقىتۇرۇپ، ۋەتەننىڭ بىرلىكىنى پارچىلاشتۇر.

سوتسىيالىزم شارائىتىدا، «بۆلۈنمەس جۇڭخۇا جۇمھۇرىيەتىنىڭ بىرلىكىدە چىڭ تۇرۇش» «بۆلگۈنچىلىككە قارشى تۇرۇش» ماركسىزملىق مىللەت قارىشىنىڭ تۈپ نۇقتىئىينەزەرلىرىدىن بىرى. ئازادلىققا ئېرىشكەن شىنجاڭدىكى ھەر مىللەت خەلقى سوتسىيالىستىك ۋەتەننىڭ كۈچلۈك قوللىشىغا تايانغاندىلا ئاندىن خوجايىنلىق دېموكراتىيە ھوقۇقىدىن تولۇق بەھرىمەن بولۇپ، ئىچكى - تاشقى دۈشمەنلەرنىڭ قارشىلىقى ۋە تاجاۋۇزىنى ئۈنۈملۈك باستۇرۇپ ۋە ئۇلارغا تاقابىل تۇرۇپ، مىللىي ئىقتىساد، مىللىي مەدەنىيەتنى تەرەققىي قىلدۇرۇش ۋەزىپىسىنى تېخىمۇ ياخشى ئورۇنلاپ، ئورتاق گۈللىنىش ۋە ئالغا بېسىش مەقسىتىنى تەدرىجىي ئىشقا ئاشۇرالايدۇ. بولمىسا، مىللىي بۆلۈنۈش، مىللىي يېغىلىق ئىچىدە قېلىپ، مىڭ تەسلىكتە ئېرىشكەن سوتسىيالىزم نەتىجىلىرىنى پۈتۈنلەي قولدىن كەتكۈزۈپ قويىدۇ. شۇڭا، شۇنداق دېسەك لاپ بولمايدۇكى، ۋەتەننىڭ بىرلىكىدە چىڭ تۇرساق، شىنجاڭ گۈللىنىدۇ، ۋەتەننىڭ بىرلىكى پارچىلانسا، شىنجاڭ گۇم بولىدۇ. ۋەتەننىڭ بىرلىكىنى جېنىمىزنى ئاسرىغاندەك ئاسرىشىمىز، مىللىي بۆلگۈنچىلىككە قارشى مۇرەسسەسىز كۈرەش قىلىشىمىز كېرەك.

(2) مىللەت مۇناسىۋىتىدە، خەنزۇلارغا قارشى كەيپىيات قوزغاپ، خەنزۇلارنى چەتكە قېقىپ، مىللىي بۆلگۈنچىلىك قىلىش — مىللىي بۆلگۈنچىلىكنىڭ يەنە بىر ئاساسىي بەلگىسى.

خەنزۇلارنى «تاجاۋۇزچى، بۇلاڭچى» دەپ قاراش، خەنزۇ خەلقىنىڭ شىنجاڭغا كېلىشىنى شىنجاڭدىكى ئاز سانلىق مىللەتلەرنىڭ «ئاچ - يالىڭاچ قېلىشى» نىڭ مەنبەسى دەپ جۆيلۈش مىللىي بۆلگۈنچىلەرنىڭ خەنزۇلارغا قارشى تۇرىدىغان، خەنزۇلارنى چەتكە قاقىدىغان ئىنتايىن زەھەرلىك نۇقتىئىينەزىرى، ئۇنىڭ قاتتىق دەككىسىنى بەرمەي بولمايدۇ.

مىلادىدىن بۇرۇنقى 141 - يىلى جاڭ چيەن غەربىي رايونغا ئەلچى بولۇپ چىققاندىن باشلاپ، خەن سۇلالىسىنىڭ ھەربىي - مەمۇرىي ئەمەلدارلىرىنىڭ غەربىي رايوندا ئۇزاق مۇددەت تۇرۇشى ۋە بوزيەر ئۆزلەشتۈرۈش تۈزۈمىنىڭ يولغا قويۇلۇشىغا ئەگىشىپ، خەنزۇ ئەسكەرلىرى ۋە خەلقى شىنجاڭدىكى باشقا مىللەتلەر بىلەن بىللە مۇشۇ كەڭ زېمىندا ئاۋۇپ، تىرىكچىلىك قىلىپ، تاشقى جەھەتتە كۈچلۈك دۈشمەنگە تاقابىل تۇرۇپ، ئىچكى جەھەتتە تىرىشىپ روناق تېپىپ، ئۆزلىرىنىڭ ماددىي، مەنىۋى مەدەنىيىتىنى بەرپا قىلدى ۋە بۈگۈنكى

كۆڭگىچە داۋاملاشتۇرۇپ كەلدى. شۇنداق تۇرسا، ئۆز تۇپرىقىدا ياشاۋاتقان خەنزۇ خەلقىنى «تاجاۋۇزچى» دېگەن قانداق گەپ؟ ئۆزىگە ئۆزى «تاجاۋۇز» قىلغان بارمۇ؟ بۇ غەلىتە لوگىكا ئەمەسمۇ؟ بولمىدى دېگەندىمۇ، ئۇ تارىختا ئۆتكەن ئەكسىيەتچى ھۆكۈمرانلارنىڭ قىلغان ئىشى، بولانغانلار يالغۇز ئاز سانلىق مىللەتلەرلا ئەمەس، خەنزۇلار ئىچىدىكى كەڭ ئەمگەكچىلەرمۇ بار، پۈتكۈل خەنزۇلارنى «بۇلاڭچى» دەپ چەتكە قېقىشقا بولامتىمۇ؟

ئازادلىقتىن كېيىن خەنزۇلارنىڭ شىنجاڭغا چىقىشى بىلەن ئاز سانلىق مىللەتلەر «ئاچ - يالىڭاچ» قالدى دېگەن گەپكە كەلسەك، بۇ تېخىمۇ ھەق - ناھەقنى ئاستىن - ئۈستۈن قىلىۋەتكەنلىك. ئاز سانلىق مىللەتلەر «ئاچ - يالىڭاچ» قالغان ئېچىنىشلىق كۈنلەرنىڭ بولغىنى راست، لېكىن ئۇ سوتسىيالىزم يولىغا ماڭغان بۈگۈنكى شىنجاڭدا بولغان ئەمەس، گومىنداڭ ئەكسىيەتچى ھۆكۈمرانلىرىنىڭ ۋە باي، بەگلەرنىڭ ئېكسپىلاتاتسىيىسى ئاستىدىكى كونا شىنجاڭدا بولغان ئىش. قولۇمىدىكى «جەنۇبىي شىنجاڭنىڭ يېزا جەمئىيىتى» دېگەن تەكشۈرۈش ماتېرىيالىدا مۇشۇنداق ئەھۋال ناھايىتى كۆپ بايان قىلىنغان. ھەممىسى بىر مىللەت بولسىمۇ، لېكىن بايلار قورۇق ئىگىلىرى ئەيش - ئىشرەتلىك تۇرمۇشقا غەرق بولغان. ھەتتا يېتىش - قوپۇش، غۇسۇل قىلىشقىچە بولغان ئىشلارنىڭ ھەممىسىدە يانچىلارنى ئىشلەتكەن. كەڭ ئۇيغۇر دېھقانلىرى بولسا يىل بويى غوجىلارغا، بايلارغا ھەقسىز ئىشلەپ، ھەر يىلى 7 — 8 ئاي جىگدە، ئۈژمە تېرىپ يەپ كۈن كەچۈرگەن، ھەتتا ئۆزىنىڭ جېنىنىمۇ ئىگە بولالمىغان. لېكىن شۇ چاغدا خەنزۇلار شىنجاڭنىڭ ئومۇمىي ئاھالىسى ئىچىدە 6 - 7 پىرسەنتنىلا تەشكىل قىلاتتى، لېكىن خەنزۇلار ئاز بولسىمۇ، ئاز سانلىق مىللەتلەر «ئاچ - يالىڭاچ»لىق تەقدىرىدىن قۇتۇلالىغان ئەمەس. دېمەك، كەمبەغەللىكنى پەيدا قىلغان تۈپ سەۋەب خەنزۇلارنىڭ ئاز - كۆپلۈكىدە ئەمەس، خەلققە قارشى كونا ئىجتىمائىي تۈزۈمدە، سىنىپىي زۇلۇم ۋە سىنىپىي ئېكسپىلاتاتسىيە تۈزۈمىدە. بارلىق ئاقكۆڭۈل كىشىلەر بايلارنىڭ قاباھىتىنى ئۇنتۇپ، ئۆزىمىزنىڭ سىنىپىي نۇقتىئىينەزىرىنى يوقىتىپ، بۆلگۈنچىلەرنىڭ ئادەم ئازدۇرىدىغان تەشۋىقاتلىرىغا ئىشىنىپ، دوستنى يىغلىتىدىغان، دۈشمەننى كۈلدۈرىدىغان ئىشنى قىلماسلىقىمىز لازىم.

توغرا، ئازادلىقتىن بۇيان ھەقىقەتەن كۆپلىگەن خەنزۇ كادىرلار، زىيالىيلار ۋە ئىشچى - دېھقان ئاممىسى ئۆز يۇرتىنى تاشلاپ كېلىپ، شىنجاڭنى ئېچىش ۋە گۈللەندۈرۈش خىزمىتىگە قاتناشتى. شىنجاڭدىكى ئاز سانلىق مىللەتلەر ئۈچۈن بۇ ياخشى ئىشمۇ، يامان ئىشمۇ؟ تارىخ جاۋاب بەردى. ئاز سانلىق

مىللەتلەرنىڭ گۈللىنىشى ۋە ئالغا بېسىشى ئۈچۈن چوڭ ياخشى ئىش، ئەلۋەتتە. ستاتىستىكىغا قارىغاندا، شىنجاڭدا كىشى بېشىغا توغرا كېلىدىغان ئاشلىق مەھسۇلاتى 1949 - يىلىدىكى 196 كىلوگىرامدىن 1988 - يىلى 428 كىلوگىرامغا كۆپىيىپ، بىر ھەسسىدىن كۆپرەك ئاشقان؛ كىشى بېشىغا توغرا كېلىدىغان گەزلىمە مەھسۇلاتى 1952- يىلىدىكى بىر مېتىردىن 19 مېتىرغا يەتكەن، خىمىيىۋى تالا، يوڭ توقۇلمىلارمۇ يوقلۇقتىن بارلىققا كەلگەن؛ كىشى بېشىغا توغرا كېلىدىغان ئىستېمال سەۋىيىسى تېخىمۇ كۆپ ئۆسكەن، 1950 - يىلىدىكى 94 يۈەندىن 1988 - يىلى 746 يۈەنگە كۆپىيىپ (شۇ يىلقى باھا بويىچە ھېسابلانغاندى)، يەتتە ھەسسىگە يېقىن ئاشقان. ئەمدى خەنزۇلار كۆپرەك مەركەزلەشكەن سانائەت - قاتناش سېپى بىلەن سودا سېپىنى ئالساق، 40 يىلدىن بۇيان خەنزۇلار ئون نەچچە ھەسسە كۆپەيگەن بولسىمۇ، لېكىن سانائەتنىڭ ئومۇمىي مەھسۇلات قىممىتى بىلەن ئىجتىمائىي پارچە سېتىشنىڭ ئومۇمىي سوممىسىمۇ نىسپىي ھالدا ئاشقان، يەنى ئالدىنقىسى 93 ھەسسە، كېيىنكىسى 42.9 ھەسسە ئاشقان. پاكىت مۇنازىرىدىن ئۈستۈن تۇرىدۇ. زور تۈركۈمدىكى خەنزۇ كادىرلار ۋە ئاممىنىڭ شىنجاڭغا كېلىشى بىلەن ئاز سانلىق مىللەتلەرنىڭ تۇرمۇش سەۋىيىسى تۆۋەنلەپ كەتكىنى يوق، بەلكى كۆرۈنەرلىك دەرىجىدە ئۆستى. بۈگۈنكى شىنجاڭدا ئاز ساندىكى كىشىلەرنىڭ تېخى نامرات تۇرۇۋاتقانلىقىنى ھېسابقا ئالمىغاندا، ھەر مىللەت خەلقىنىڭ قورسىقى توق، كىيىمى پۈتۈن بولۇش مەسىلىسى ئاساسەن ھەل بولدى. ئومۇمىي جەھەتتىن «ئاچ - يالىڭاچ» لىق مەسىلىسى زادى مەۋجۇت ئەمەس.

ئەلۋەتتە، شىنجاڭ ئازاد بولغاندىن بۇيان ھەر جەھەتتە قولغا كەلگەن زور مۇۋەپپەقىيەتلەر ھەر مىللەت خەلقىنىڭ ئورتاق تىرىشچانلىقىنىڭ نەتىجىسى. شىنجاڭنى ئېچىش، گۈللەندۈرۈشتە، خەنزۇلار بولمىسا بولمايدۇ، ئاز سانلىق مىللەتلەر بولمىسىمۇ بولمايدۇ. ئاز سانلىق مىللەتلەرنىڭ شىنجاڭنى زامانىۋىلاشتۇرۇش قۇرۇلۇشىدىكى كەم بولسا بولمايدىغان رولىنى ۋە خەنزۇ خەلقىنىڭ زور ياردىمىنى چوقۇم تولۇق ھېسابقا ئېلىش لازىم. لېكىن ھازىرقى مەسىلە شۇكى، ئىنتايىن ئاز ساندىكى بۆلگۈنچىلەر خەنزۇلارنىڭ شىنجاڭنىڭ سوتسىيالىستىك قۇرۇلۇش ئىشلىرىدىكى رولىنى جېنىنىڭ بېرىچە خۇنۈكلاشتۇرۇۋاتىدۇ، شۇڭا خەنزۇلارنىڭ رولى توغرىسىدا بىر نەچچە ئېغىز گەپنى ئارتۇقراق قىلىشقا توغرا كېلىۋاتىدۇ. لېنىن «مىللىي مەسىلە توغرىسىدىكى تەنقىدىي پىكىرلەر» دېگەن ئەسىرىدە شىمالىي ئامېرىكا قوشما شتاتلىرىنىڭ بىر قەدەر ئىلغار رايون ياۋروپادىن ئاھالە كۆچۈرگەنلىكىنىڭ ۋە رۇسلارنىڭ ئۆك-

رائىناغا ئاھالە كۆچۈركەنلىكىنىڭ تارىخىي رولىنى تولۇق مۇئەييەنلەشتۈرگەن ،
«بۇ ئىشنىڭ تەرەققىيپەرۋەرلىكىدە شەك يوق»، «ئۇ كاپىتالىزمنى سوتسىيالى-
زمغا ئايلاندۇرۇشنىڭ چوڭ تۈرتكىلىرىدىن بىرى»، «ئالەمشۇمۇل تارىخىي ئەھمى-
يەتكە ئىگە»① دەپ ماختىغان. لېنىننىڭ بۇ ھۆكۈمى شۈبھىسىزلىق ئەمەس،
مىللىي مەسىلىدە دەل تارىخىي ماتېرىيالىزمدا چىڭ تۇرغانلىقتۇر. بىزدىكى مەس-
لىمۇ شۇنداق. شىنجاڭنىڭ زېمىنى كەڭرى، تەبىئىي بايلىقى مول، لېكىن ئىقتى-
سادلىق كىشىلەر بەك قىس، بولۇپمۇ يېڭى ئازاد بولغاندا شۇنداق ئىدى.
ھەتتا يېقىنقى زامان سانائىتى ئىشچىلىرىمۇ يوق ئىدى. بۇنداق ئەھۋالدا،
شىنجاڭنىڭ ئەسلىدىكى ئادەم كۈچى بايلىقىغىلا تايىنىپ، شىنجاڭنى بىر قەدەر
تېز سۈرئەت بىلەن ئېچىش، گۈللەندۈرۈش، كۈچلۈكرەك يېقىنقى زامان، ھازىرقى
زامان سانائىتىنىڭ ۋە ھازىرقى زامان پەن - تېخنىكىسىنىڭ ئاساسىنى قۇرۇش
تەس ئىدى. شۇڭا ئازادلىقتىن بۇيان زور تۈركۈمدىكى خەنزۇ كادىرلىرى ۋە
ئاممىسىنىڭ ئۇدۇللۇق شىنجاڭغا كېلىشى ھەم شىنجاڭنىڭ تارىخىي تەرەققىياتىنىڭ
ئېھتىياجى، ۋەتىنىمىزنىڭ زامانىۋىلاشتۇرۇش قۇرۇلۇشىنىڭ ئېھتىياجى، ھەم ھەر
مىللەت خەلقىنىڭ ئېھتىياجى، ئۇ خەنزۇ كادىرلار، زىيالىيلار ۋە ئىشچى -
دېھقان ئاممىسىنىڭ ئاز سانلىق مىللەت خەلقىگە مەنپەئەت يەتكۈزۈش يولىدىكى
كۈچلۈك ئارزۇسىنى گەۋدىلەندۈردى، سوتسىيالىستىك مىللەتلەر ئوتتۇرىسىدىكى
قېرىنداشلارچە دوستلۇقنىڭ جانلىق ئىپادىسى. بۇ شىنجاڭ خەلقىنىڭ دېموك-
راتىك ھاكىمىيىتىنى بەرپا قىلىش ۋە مۇستەھكەملەش، يېقىنقى زامان، ھازىرقى
زامان سانائىتىنى قۇرۇش ۋە راۋاجلاندۇرۇش، ئىلىم - پەن، مائارىپ، مەدەنى-
يەت ئىشلىرىنى ئالغا سۈرۈش ۋە كېڭەيتىش، بوز يەر ئېچىش ئىشلىرىنى كەڭ
كۆلەمدە يولغا قويۇش ۋە ئالغا سۈرۈش جەھەتلەردە يوققا چىقىرىشقا بولمايدى-
غان روللارنى ئوينىپلا قالماي، بەلكى تېخىمۇ مۇھىمى، خەنزۇلار بىلەن ئاز
سانلىق مىللەتلەرنىڭ ئىقتىساد، مەدەنىيەت ئالماشتۇرۇشىنى كۈچەيتىپ، كۆپلى-
گەن بىر قەدەر ئىلغار پەن - تېخنىكا، ئىدىيە - مەدەنىيەت، باشقۇرۇش تەج-
رىبىسى ۋە ئىشلەپچىقىرىش ئۇسۇلىنى شىنجاڭغا ئېلىپ كېلىپ، ھەر مىللەت
ئىختىساس ئىگىلىرىنىڭ كۆپلەپ يېتىلىشىنى، مىللەتلەر ئوتتۇرىسىدىكى دوستلۇق-
ھەمكارلىقنى كۈچلۈك ئىلگىرى سۈردى، شىنجاڭنىڭ بۈيۈك ۋەتەن ئائىلىسى
بىلەن بولغان قان بىلەن گۆشتەك مۇناسىۋىتىنى مۇستەھكەملىدى. بۇ شىنجاڭ-

---

① «لېنىن ئەسەرلىرى»، خەنزۇچە نەشرى، 20 — توم، 1 - 39 - بەتلەر.

دىكى مىللەتلەرنىڭ گۈللىنىشى ۋە ئالغا بېسىشى ئۈچۈن تېخىمۇ مۇھىم ئەھمىيەتكە ئىگە.

بۆلگۈنچىلەرنىڭ خەنزۇلارنى چەتكە قاقىدىغان بۇنداق سەپسەتىنى پەيدا قىلىشتىكى مەقسىتى ۋەتەن بىرلىكىنى بۇزۇپ، شىنجاڭنى بۈيۈك ۋەتەن ئائىلىسىدىن ئايرىپ چىقىش. مىللەتلەر ئىتتىپاقلىقى، بولۇپمۇ خەنزۇ خەلقى بىلەن باشقا مىللەت خەلقلىرىنىڭ ئىتتىپاقلىقى شىنجاڭدا سوتسىيالىزم ئىشلىرىنىڭ غەلىبىسىگە كاپالەتلىك قىلىشنىڭ، ۋەتەن بىرلىكىنى مۇستەھكەملەشنىڭ ئاچقۇچى. شۇڭا، دۆلىتىمىزنىڭ بىرلىكىنى پارچىلاش كويىدىكى دۈشمەن كۈچلەرنىڭ ھەممىسى تىغ ئۇچىنى مۇقەررەر خەنزۇ خەلقىگە قارىتىدۇ، تۈرلۈك يوللار بىلەن «خەنزۇلارنى شىنجاڭدىن قوغلاپ چىقىرىش» قا ئۇرۇنىدۇ. بۇ قېتىمقى بارىن ۋەقەسىدە ئۇلار تېخىمۇ توقۇمنى قارىنىغا ئېلىپ، «غازات» بايرىقىنى كۆتۈرۈپ چىقتى، «كاپىرلارنى يوقىتايلى» دەپ تەلۋىلەرچە جار سېلىپ، قانلىق قىلىچىنى خەنزۇلارغا تەڭلىدى، ئۇلارنىڭ ۋەھشىيانە ۋاستىلىرى كىشىنىڭ ئۇغىسىنى قايىنىتىدىغان دەرىجىگە يەتتى. شۇنداق قىلىپ، بۇ بىر ئوچۇم توپىلاڭچىلار ئۆزىنىڭ خەنزۇلارغا قارشى تۇرۇش، خەنزۇلارنى چەتكە قېقىشتىن ئىبارەت ئەكسىلئىنقىلابىي ئەپتى - بەشىرىسىنى قىپ يالىڭاچ ئېچىپ بەردى. كىشىنى چۆچۈتىدىغان بۇ جىددىي كۆرەش بىزگە شۇنى ئۇقتۇردىكى، ۋەتەننى پارچىلاش ئۈچۈن چوقۇم خەنزۇلارغا قارشى تۇرۇش كېرەك، خەنزۇلارغا قارشى تۇرۇش ئۈچۈن چوقۇم ۋەتەننى پارچىلاش كېرەك، بۇ — ئىنتايىن ئاز ساندىكى بۆلگۈنچىلەرنىڭ ئەكسىلئىنقىلابىي لوگىكىسى. ئۇلار بۇ لوگىكىغا ھەرگىز خىلاپلىق قىلمايدۇ، لېكىن ئۇلارنى كۈتۈپ تۇرغىنى تېخىمۇ پاجىئەلىك مەغلۇبىيەت.

<u>(3) سىياسىي مۇناسىۋەتتە جۇڭگو كوممۇنىستىك پارتىيىسىنىڭ رەھبەرلىكىگە، سوتسىيالىزم يولىغا مېڭىشقا قارشى تۇرۇش مىللىي بۆلگۈنچىلىكنىڭ يەنە بىر ئاساسىي بەلگىسى.</u>

تۆت ئاساسىي پىرىنسىپتا چىڭ تۇرۇش سوتسىيالىستىك مىللىي مۇناسىۋەتنى مۇستەھكەملەش ۋە راۋاجلاندۇرۇشنىڭ سىياسىي ئاساسى، شۇنداقلا ۋەتەننىڭ بىرلىكىنى قوغداشنىڭ تۈپ كاپالىتى. تۆت ئاساسىي پىرىنسىپتا چىڭ تۇرۇشنىڭ يادروسى جۇڭگو كوممۇنىستىك پارتىيىسىنىڭ رەھبەرلىكىدە ۋە سوتسىيالىزم يولىدا چىڭ تۇرۇش. ئەمەلىيەت ئىسپاتلىدىكى، جۇڭگو كوممۇ-

نىستىك پارتىيىسى جان دىلى بىلەن ھەر مىللەت خەلقىنىڭ مەنپەئىتى ئۈچۈن ئىشلەيدىغان سادىق جەڭچى. پەقەت جۇڭگو كوممۇنىستىك پارتىيىسىلا ئۇلۇغ ئۇيۇشتۇرۇش كۈچى ۋە تارتىش كۈچىگە ئىگە، پەقەت جۇڭگو كوممۇنىستىك پارتىيىسىلا ھەر مىللەت خەلقىنىڭ ئىرادىسى ۋە كۈچ - قۇۋۋىتىنى ئۇيۇشتۇرۇپ ئۇلۇغ ئىنقىلاب كەلكۈنىگە ئايلاندۇرۇپ، ھەر مىللەت خەلقىنى سىنىپىي زۇلۇم بويۇنتۇرۇقىدىن قۇتۇلۇپ، ئۆزىنىڭ باياشات سوتسىيالىستىك تۇرمۇشىنى يارىتىش، دۆلەت ۋە جەمئىيەتنىڭ ھەقىقىي ئىگىسىگە ئايلىنىش ئىمكانىيىتىگە ئىگە قىلالايدۇ. ئەمەلىيەت شۇنى ئىسپاتلىدىكى، سوتسىيالىزم يولى ھەر مىللەت خەلقى ئورتاق گۈللىنىش ۋە ئالغا بېسىش ئۈچۈن چوقۇم ماڭىدىغان يول. سوتسىيالىزم يولىدا قەتئىي ماڭغاندا، ئاندىن مىللەتلەرنىڭ باراۋەرلىكى ۋە بىرلىشىشىنى ھەقىقىي يوسۇندا ئىشقا ئاشۇرغىلى، مىللىي رايونلارنىڭ ۋە مىللىي ئىقتىساد، مىللىي مەدەنىيەتنىڭ تەرەققىياتىنى زور كۈچ بىلەن ئىلگىرى سۈرۈپ، ئاز سانلىق مىللەتلەرنىڭ ئۇزۇن يىللاردىن بۇيانقى گۈللىنىش ۋە ئالغا بېسىش ئارزۇسىنى رېئاللىققا ئايلاندۇرغىلى بولىدۇ. يىغىپ ئېيتقاندا، جۇڭگو كوممۇنىستىك پارتىيىسىنىڭ رەھبەرلىكىدە ۋە سوتسىيالىزم يولىدا چىڭ تۇرغاندا، مىللەتلەرنىڭ ئازادلىقى ۋە تەرەققىياتىنى ئاندىن ئەمەلگە ئاشۇرغىلى بولىدۇ. بولمىسا، ھېچ ئىشنى ئەمەلگە ئاشۇرغىلى بولمايدۇ. بۇ - شىنجاڭنىڭ يۈز يىلدىن ئارتۇق تارىختىن چىقىرىلغان ئاساسىي خۇلاسە.

شىنجاڭدىكى ھەر مىللەت خەلقى ئۇلۇغ ۋەتەنپەرۋەرلىك ئەنئەنىسىگە ئىگە. بۈگۈنكى كۈندە، ۋەتەننى سۆيۈش پارتىيىنى سۆيۈش، سوتسىيالىزمنى سۆيۈش بىلەن تامامەن بىر. ھەممە مىللەتنىڭ پەرزەنتلىرى چوڭقۇر چۈشىنىدىكى، مىللىتىمىزنىڭ ئىستىقبالى ۋە تەقدىرى پارتىيە ۋە دۆلەتنىڭ تەقدىرى بىلەن چەمبەرچەس باغلانغان. پارتىيىمىز گۈللەنگەن ۋە تەرەققىي تاپقاندا، مىللىتىمىز ئاندىن گۈللەپ روناق تاپالايدۇ. لېنىن: «مىللىي مەسىلە، ئىشچىلار مەسىلىسى» بىلەن سېلىشتۇرغاندا، بېقىندى ئورۇندا تۇرىدۇ، ماركسنىڭ قارىشىچە، بۇنىڭدا شەك يوق»① دېگەن ئىدى. لېنىن يەنە مۇنداق دېگەنىدى: «ئۆز مىللىتىنىلا كۆزلىمەي، بارلىق مىللەتلەرنىڭ مەنپەئىتىنى، بارلىق مىللەتلەرنىڭ ئومۇمىي ئەركىنلىكى ۋە باراۋەرلىكىنى ئۆز مىللىتىنىڭكىدىن ئۈستۈن قويۇش

---

① «مىللەتلەرنىڭ ئۆز تەقدىرىنى ئۆزى بەلگىلىشى توغرىسىدا» («لېنىن تاللانما ئەسەرلىرى»، 2 - توم، خەنزۇچە نەشرى، 548- بەت).

لازىم» ①. بۇنداق «بارلىق مىللەتلەرنىڭ ئومۇمىي ئەركىنلىكى ۋە باراۋەرلىكى»
گە پارتىيە رەھبەرلىكىگە، سوتسىيالىزمغا، ئۇلۇغ ۋەتەنگە تايانغاندا، ئاندىن
ئېرىشكىلى ۋە ئۇنى ساقلاپ قالغىلى بولىدۇ. شۇڭا، ئۆز مىللىتىمىزنى سۆيىدىـ
كەنمىز، ئاۋۋال جۇڭگو كوممۇنىستىك پارتىيىسىنى، سوتسىيالىزم تۈزۈمىنى، ئۇلۇغ
ۋەتەننى سۆيۈشىمىز، ئۆز مىللىتىمىزگە بولغان قاراشنى ۋەتەن قارىشى، سوتسىـ
يالىزم قارىشى ۋە پارتىيە قارىشى بىلەن بىرلەشتۈرۈشىمىز لازىم. شۇنداق قىلغاندىلا،
ئاندىن يېڭى تارىخىي دەۋردە ۋەتەنپەرۋەرلىك روھىمىزنى يەنىمۇ جارى قىلدۇرۇپ،
بۆلگۈنچىلەرنىڭ تۈرلۈك سۇيىقەستلىرىنى پاچاقلىيالايمىز. پارتىيە مەنپەئەتىنى،
سوتسىيالىزم مەنپەئەتىنى، ۋەتەننىڭ مەنپەئەتىنى ئۆز مىللىتىمىزنىڭ مەنپەئەتىدىن
ئۈستۈن قويۇپ، ئۆز مىللىتىمىزنى پۈتكۈل سوتسىيالىستىك ۋەتەننىڭ تەرەققىـ
ياتى بىلەن بىللە تەرەققىي قىلدۇرالايمىز. ئەمەلىيەتتە، بىز شىنجاڭدىكى ھەر
مىللەت خەلقى شۇنداق قىلدۇق، بىز پارتىيىنى سۆيىمىز، ۋەتەننى سۆيىمىز،
سوتسىيالىزمنى سۆيىمىز، بۇ — شىنجاڭنى ئېچىش، گۈللەندۈرۈشتە ۋە بۆلگۈنچى
كۈچلەرگە قارشى كۈرەشتە تۈگىمەس - پۈتمەس كۈچ مەنبەسى.

ئىنتايىن ئاز ساندىكى بۆلگۈنچىلەر ئۆزلىرىنى مىللىي مەنپەئەتنىڭ ۋەكىلى
دەپ جېنىنىڭ بىرىچە كۆز - كۆز قىلىدۇ. ئەمەلىيەتتە ئۇلار مىللىي مۇناپىقلاردۇر.
ئۇلار ھەرگىز ھېچقانداق بىر مىللەتكە ۋەكىللىك قىلالمايدۇ، ئۇلار ئاغدۇرۇلغان
پومېشچىك، بۇرژۇئازىيىنىڭ قالدۇق كۈچلىرى، چەتئەلدىكى دۈشمەن كۈچلەرنىڭ
دوس تارتقۇچىلىرى ۋە چاپارمەنلىرى. ئۇلار سوتسىيالىزمنىڭ جۇڭگودىكى ۋە
شىنجاڭدىكى غەلىبىسى ئارقىسىدا ئۆزلىرىنىڭ «جەننىتى»نىڭ قولدىن كەتكىنىگە
رازى بولمايدۇ. ئۇلار دۆلىتىمىزدىكى بۇرژۇئاچە ئەركىنلەشتۈرۈش پىكىر ئېقىمى
بىلەن دوس تارتىشىپ، جۇڭگو كوممۇنىستىك پارتىيىسىگە ۋە سوتسىيالىزم
تۈزۈمىگە جان - جەھلى بىلەن ئۆچمەنلىك قىلىدۇ، پارتىيىنىڭ مىللىي سىياسىـ
تىگە تەلۋىلەرچە ھۇجۇم قىلىدۇ، تىرىلىش ئۈمىدىنى تىرىلىش ھەرىكىتىگە باغـ
لايدۇ. ئەمەلىيەتتە ئۇلار بۇرژۇئاچە ئەركىنلەشتۈرۈشتە جاھىللىق بىلەن چىڭ
تۇرغان ئۇنسۇرلارنىڭ شىنجاڭدىكى ئىتتىپاقدىشى. ئۇلار ئاللىقاچان بەربات
بولغان «شەرقىي تۈركىستان جۇمھۇرىيىتى»نى چۈشەپ، «شەرقىي تۈركىستان»

---

① «ئۆز تەقدىرىنى ئۆزى بەلگىلەش مەسىلىسى توغرىسىدىكى مۇنازىرىنىڭ خۇلاسىسى» («لېنىن تاللانما ئەسەرلىرى»، 2 - توم، خەنزۇچە نەشرى، 868 - بەت).

دېگەن سىياسىي مۇردىغا چاپلىشىۋېلىپ، مىللىي، دىنىي تونغا ئورىنىۋېلىپ، ئەكسىلئىنقىلابىي ھەرىكەت بىلەن شۇغۇللىنىپ كەلدى. يېقىنقى يىللاردىن بۇيان، ئۇلار خەلقئارادىكى بەزى ئەكسىلئىنقىلابىي كۈچلەرنىڭ ئېلىمىزگە قاراتقان ئاغدۇرمىچىلىق، سىڭىپ كىرىش ۋە «تىنچ ئۆزگەرتىۋېتىش» نى جىددىيلەشتۈرۈشىگە ماسلىشىپ، تەرەپدار توپلاپ، ھەدەپ ئۆسەك سۆز تارقاتتى، كەينى - كەينىدىن ۋەقە تۇغدۇردى، ھەتتا قوراللىق ئەكسىلئىنقىلابىي توپىلاڭ پەيدا قىلدى. بۇ پاكىتلار شۇنى كۆرسەتتىكى، بۇ بۆلگۈنچىلەر كومپارتىيىگە، سوتسىيالىزمغا قارشى بىر ئوچۇم ئەشەددىي ئەكسىلئىنقىلابچىلاردۇر. ئۇلار بىلەن بىزنىڭ ئوتتۇرىمىزدىكى كۈرەش شىنجاڭدىكى ھەر مىللەت خەلقىنىڭ تەقدىرى ۋە ئىستىقبالىغا مۇناسىۋەتلىك جىددىي سىياسىي كۈرەش. بۇ كۈرەش ئۇزاققىچە داۋام قىلىدۇ. لېكىن كۈرەشنىڭ ئاخىرقى نەتىجىسى ئېنىق. ۋەتەننى پارچىلاش يولىدىكى سۈيقەستلەر شۇنداق زەئىپ كونا جۇڭگو دەۋرىدىمۇ ئەمەلگە ئاشمىغانىدى، دۇنيانىڭ شەرقىدە دۆۋىدەك زەبەردەس تۇرغان بۈگۈنكى جۇڭگودا ئىچكى - تاشقى بۆلگۈنچى كۈچلەرنىڭ شىنجاڭنى بۈيۈك ۋەتەن ئائىلىسىدىن ئايرىپ چىقىش سۈيقەستى ئەلۋەتتە ئۇزۇل - كېسىل بەربات بولىدۇ، غالىبىيەت شىنجاڭدىكى ھەر مىللەت خەلقىگە مەنسۇپ.

تەرجىمە قىلغۇچى: جۇمە خۇن